

Ime predpisa:

Uredba o spremembi Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah

Št. zadeve:

IPP št. 007-312/2019

EVA 2019-2550-0037

Datum objave:

3.7.2019 (predhodno objavljeno od 12.6. do 3.7.2019)

Rok za sprejem mnenj in pripomb:

12.7.2019 – PODALJŠANJE OBJAVE

Ime odgovorne osebe in e-naslov:

Ministrstvo za okolje in prostor, gp.mop@gov.si

OBRAZLOŽITEV:

Šakal je v Sloveniji z Uredbo o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah¹ (v nadaljnjem besedilu: Uredba) zavarovana vrsta, zato je možno v populacijo šakala posegati le izjemoma in pod posebnimi pogoji. V zadnjem desetletju se je vrsta razširila po Sloveniji in je v ugodnem stanju ohranjenosti ter je zaradi večanja populacije in območja razširjenosti potrebno redno upravljanje s populacijo, ki je za zavarovano vrsto predvideno le v izjemnih primerih. Sistem strogega varstva zato ni primeren za upravljanje z vrsto, ki ni ogrožena in je v ugodnem stanju ohranjenosti. Pri tem je treba poudariti, da strogega varstva za šakala na način, kot to ureja nacionalna zakonodaja, evropska zakonodaja s področja ohranjanja narave ne zahteva.

Upravljanje z vrsto je možno v okviru obstoječega sistema upravljanja z divjadjo, ki zagotavlja upravljanje s ciljem njene ohranitve (zlasti 2. in 4. člen Zakona o divjadi in lovstvu² - v nadaljnjem besedilu: ZDLov). Upravljanje z divjadjo temelji na rednem spremljanju stanja in se načrtuje strateško (desetletni načrti) in letno, kar zagotavlja celovito trajnostno gospodarjenje z vrsto v smislu 16. člena Zakona o ohranjanju narave. Tak način upravljanja je skladen tudi z evropsko zakonodajo, saj vsebuje mehanizme, ki zagotavljajo ohranjanje vrste v dobrem stanju.

Zato se predlaga sprememba Uredbe in sicer, da se iz Priloge 1 Uredbe črta vrsta šakal (*Canis aureus*) in s tem omogoči njeno trajnostno upravljanje po predpisih, ki ureja lovstvo.

Pravna podlaga

Šakal je bil prvič uvrščen na seznam zavarovanih vrst leta 1993³. Razlog za zavarovanje je bil, da je bila ob prvem zavarovanju populacija zelo majhna, zato je veljal šakal v Sloveniji za vrsto, ki je v neugodnem stanju.

Po Direktivi Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L št. 206 z dne 22. 7. 1992, str. 7), zadnjič spremenjeni z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 o prilagoditvi nekaterih direktiv na področju okolja zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL L št. 158 z dne 10. 6. 2013, str. 193), (v nadaljnjem besedilu: Direktiva o habitatih), je šakal (*Canis aureus*) uvrščen na Prilogo V - *Živalske in rastlinske vrste v interesu skupnosti, pri katerih za odvzem iz narave in izkoriščanje lahko veljajo ukrepi upravljanja*. To pomeni, da je za to vrsto dopuščeno upravljanje z vrsto na način lova, vendar z omejitvijo, da mora biti zagotovljeno ohranjanje dobrega stanja vrste.

Država članica lahko uvede strožje varstvo od tega na Direktivi, če so za to razlogi. Glede na podatke o šakalu, ki so bili na voljo v času vstopanja Slovenije v EU, ni bilo razloga, da bi spreminjali status zavarovanja za to vrsto, zato je obveljalo strožje varstvo, kot ga predvideva Direktiva.

Od leta 2014 je šakal je po ZDLov z Uredbo o določitvi divjadi in lovni dob (Uradni list RS, št. 101/04 in 81/14) opredeljen kot divjad⁴ vendar je možno posegati v populacijo šakala samo v okviru izjem Uredbe, zato na področju upravljanja s šakalom obstaja tudi pravna kolizija.

Aktualni podatki kažejo, da se je populacija šakala v Sloveniji v zadnjem desetletju povečala, prav tako tudi območje razširjenosti, hkrati pa je populacijski trend izrazito naraščajoč, primeren potencialni življenjski prostor pa še ni zaseden. Poleg širjenja je zanj značilno tudi zelo hitro naraščanje številčnosti v vseh državah/območjih, ki jih je poselil (npr. Srbija, Hrvaška, Bolgarija, Madžarska - Potočnik in sod., 2018⁴,

¹ Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 32/08 – odl. US, 96/08, 36/09, 102/11, 15/14 in 64/16) – Priloga 1, poglavje A

² Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C in 31/18)

³ Uredba o zavarovanju ogroženih živalskih vrst (Uradni list RS, št. 57/93, 61/93 – popr., 69/00, 98/02 in 46/04)

⁴ Kos, I., Potočnik, H., Boljte, B., Flajšman, K., Jelenčič, M., Kavčič, I., Kljun, F., Konec, M., Kuralt, Ž., Levanič, T., Majić Skrbinšek, A., Pokorný, B., Skrbinšek, T. & A. V. Stronen, 2018: Prostorska razporeditev, številčnost, ocena populacijskih trendov in potencialno širjenje areala vrste zlati šakal (*Canis aureus* L.) v Sloveniji, (V1-1626), Ciljni raziskovalni program »Zagotovimo si hrano za jutri«, sofinancerja: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS. 139 str.

http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/podrocja/Lovstvo/Raziskave_v_lovstvu/Končno_porocilo_CRP_Sakal_FIN_20190313.pdf).

Zavod RS za varstvo narave je izdelal oceno ogroženosti šakala po metodi IUCN⁵ in ugotovil, da vrsta v Sloveniji ni ogrožena. Torej ni razlogov, da bi s populacijo šakala upravljali v okviru strogega zavarovanja, ampak jo lahko ohranjamo v okviru trajnostnega gospodarjenja po ZDLov. Trajnostno gospodarjenje na ta način zagotavljajo 10-letni načrti, ki imajo isti cilj kot strateški dokumenti za zavarovane vrste (splošni cilj trajnostnega gospodarjenja je, ohranjati populacijo vrste na taki ravni, da ne postane ogrožena) in letni načrti za izvajanje upravljalških ukrepov.

Na ta način se upravljalški cilji dosegajo skladno z Direktivo o habitatih in niso v nasprotju s cilji varstva narave.

Strokovna utemeljitev

Prisotnost šakala v Sloveniji je bila sistematsko zbrana v letih 2016 – 2018 v okviru sistematskega nacionalnega monitoringa (Kos, I. in sod., 2018). Pri tem so sodelovali upravljalci lovišč z vse Slovenije. Poleg tega so na podlagi vseh zbranih podatkov o pojavljanju izdelali model razširjenosti šakala v Sloveniji.

Podatki kažejo, da se je od leta 1952 območje šakala v Sloveniji postopno in stalno povečevalo, prav tako tudi številčnost. Prisotnost, razširjenost in ustreznost habitata za šakala v Sloveniji je bila v okviru projekta ocenjena na podlagi dveh metodoloških pristopov:

1. na podlagi ekspertnega modela, ki je vključeval vse biološko pomembne (trenutno poznane dejavnike) spremenljivke, ki določajo kakovost življenjskega prostora šakala, in
2. na podlagi modela primernosti prostora za šakala vključujoč 10 okoljskih spremenljivk

Velikost populacije so ugotavljali s popisovanjem števila osebkov, ocenjenega na podlagi ekstrapolacije velikosti območja z zaznanimi teritorialnimi osebkami (249 območij). Ocena populacije je 750 – 1000 osebkov. S primerjalno analizo genetskih vzorcev osebkov iz dalmatinske in panonske populacije so potrdili, da je večina osebkov v Sloveniji panonskega porekla

Iz spremljanja števila podatkov in njihovega prostorskega pojavljanja je razvidno, da je populacijski trend vrste hitro naraščajoč, tako številčno kakor tudi prostorsko. Vrsta se širi predvsem na območja primerne prostora, kar so potrdili tudi z izdelanim modelom primerne prostora.

Zadostnost/obseg in kvaliteta habitata za šakala v Sloveniji je v tem pogledu zelo natančno opredeljena in ovrednoten kot primeren za poselitev.

Šakal poseljuje od človeka spremenjeno, pretežno antropogeno krajino, ki se bo tako na lokalni kot na globalni ravni v bodoče le še povečevala, zato ni velika verjetnost, da bi ustreznost habitata v bodočnosti omejevala populacijo šakala.

Model primernosti habitata je pokazal, da vrsta še ne poseljuje vsega primerne prostora, zato lahko sklepamo, da se bo populacija v Sloveniji lahko še povečala, oz. razširila območje pojavljanja.

Zavod RS za varstvo narave je izdelal oceno ogroženosti šakala v Sloveniji po merilih IUCN (IUCN, 2012a⁶, 2012b⁷). Najprej so ocenili predhodno ogroženost tako, da so ocenili ogroženost na nacionalni ravni, upoštevajoč naslednja merila:

- A – zmanjšanje velikosti populacije;
- B – Geografski obseg v obliki območja pojavljanja ali območja prisotnosti;
- C – Majhnost populacije, ki še nadalje upada;
- D – Majhna populacija;
- E – Verjetnost izumrtja.

⁵ Zavod RS za varstvo narave, 2018: Varstveni status šakala v Sloveniji, dopis št. 8-IV-252/2-O-19/DV z dne 15. 5. 2019.

⁶ IUCN, 2012a: Guidelines for Application of IUCN Red List Criteria at Regional and National Levels: Version 4.0.

⁷ IUCN, 2012b: IUCN Red List Categories and Criteria: Version 3.1. 2nd edition.

Ker je slovenska populacija del večje populacije, je bilo treba tako dobljeno oceno na nacionalni ravni preveriti še v regionalnem okviru z naslednjimi merili:

- ali se v Slovenijo priseljuje dovolj razmnoževanja sposobnih osebkov, ki bi se tu lahko razmnoževali;
- ali so možnosti, da bo imigracija šakalov v bodoče upadla;
- ali je slovenska populacija šakala ponorna.

Zavod RS za varstvo narave je po preveritvi meril na nacionalni in regionalni ravni opredelil oceno ogroženosti populacije šakala v Sloveniji:

Populacija šakala se v Sloveniji veča in prostorsko širi. Modeliranje življenjskega prostora vrste je pokazalo, da vrsta še ni poselila vsega primerne habitatata v Sloveniji. Vrsta je tudi zelo mobilna. Povezanost populacije s Hrvaško in Madžarsko, kjer sta ključna dela pripadajoče panonsko-balkanske in jadranske populacije, se bistveno ni spremenila in je vzpostavljena, kar ob krepitevi matičnih populacij pomeni še dodatno jamstvo za ugodno stanje slovenske populacije.

Šakal v Sloveniji ni ogrožena vrsta in se uvršča glede na stopnjo ogroženosti med vrste, za katere je skrb zanemarljiva (LC – least concerned).

Sklep:

Ker ne obstajajo več razlogi za strogo varstvo se omogoči, da se šakal (*Canis aureus*) trajnostno upravlja po predpisih, ki ureja lovstvo.

Osnutek!

Na podlagi prvega odstavka 26. člena in prvega odstavka 81. člena Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg in 31/18) izdaja Vlada Republike Slovenije

**Uredbo
o spremembi Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah**

1. člen

V Uredbi o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, 32/08 – odl. US, 96/08, 36/09, 102/11, 15/14 in 64/16) se v Poglavju A Priloge 1 črta besedilo »Canis aureus« in »šakal«.

2. člen

Ta uredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-312/2019
Ljubljana, dne 7. junija 2018
EVA 2019-2550-0037

Vlada Republike Slovenije
Marjan Šarec
predsednik